

Voetbalfotografie

Voetbal is volkssport nummer 1 in Nederland. Meer dan een miljoen mensen zijn lid van de KNVB. Dat wil niet zeggen dat ze allemaal spelen maar een hoop wel. Dan zijn er natuurlijk ook nog een hoop mensen die niet spelen maar wel graag kijken.

En er is nog een kleiner clubje wat het graag fotografeert. Het maakt weinig uit of je nu de finale van de Champions-league fotografeert of een wedstrijd in de vijfde klasse. De spelregels zijn bij beide wedstrijden hetzelfde, wat maakt het dan anders voor een fotograaf? Helemaal niets.

FOTOJEROEN.NL

De technische kant

Voetbal is een rap spelletje. Natuurlijk gaan ze bij een hoop andere sporten sneller maar voetbal beweegt snel in alle richtingen. Draaien, sprinten, springen; alle richtingen komen aan bod. Dit in tegenstelling met bijvoorbeeld racen. Daar ligt alles in een redelijk voorspelbare richting. Om al deze snelle voetbalacties vast te kunnen leggen, zijn snelle objectieven eigenlijk wel een vereiste. En dit zijn vaak de lichtsterke objectieven. F/2.8 zeg maar (u voelt u portemonnee al, lees nog even verder).

Voetbal is ook een sport waar je niet zo dichtbij kunt komen. De zijlijn is het dichtste bij. Er zijn dus in de regel ook objectieven nodig met een behoorlijk brandpunt. 200mm is dan het absolute minimum. Een groter brandpunt is wel gewenst, liefst 400 of 500mm. In combinatie met die lichtsterkte en lange millimeters kun je je bankboekje gaan plunderen als je voor de echt top of the range gaat.

Alternatieven zijn bijvoorbeeld de 70-200 liefst de F/2.8, de 300mm F/4.0, of de 200mm F/2.8. Deze objectieven kosten natuurlijk wel wat, maar dat zie je ook wel terug in het beeld. Het kan een stapje erger; 300mm F/2.8, 400mm F/2.8, 500mm F/4.0. Maar dan praat je over bedragen waarvoor je heel lang je krantenwijkje moet lopen.

Op gebied van de camera kom je al vrij snel vooruit. Ook hier geldt, net als bij 99% van de sport, dat de snelheid van je camera van belang is. Burst is nog niet eens het belangrijkste, maar wel autofocus. Een camera met een AF-sensor met F/2.8 sensoren erin scheelt bij gebruik van F/2.8 objectieven. Ook bij F/4.0 objectieven zijn ze nog iets rapper dan camera's waarvan de scherpstelpunten op F/5.6 zijn afgeregeld. Aangezien de voetballer het grootste gedeelte van de tijd beweegt, selecteer je het middelste scherpstelpunt in combinatie met AI-servo. Je camera blijft dan continu scherpstellen en je hoeft de actie dus alleen maar in het midden van je zoeker te houden. (Ja, dat is al bijna alles)

Om de actie te bevroren kies je een hoge sluitertijd. 1/500 is het minimum. 1/800 of 1/1000 is beter. Om dit te bereiken, en natuurlijk vast te houden, is de stand Tv (sluitertijdvoorkeuze) het programma waar je moet werken. Het licht zal vaak dusdanig zijn, dat er automatisch al met een (bijna) geheel open diafragma gewerkt wordt. En dit houdt de achtergrond dan lekker wazig. Is het dan nog te donker, dan is het raadzaam om de ISO op te schroeven (of als dit automatisch kan, dan de veiligheidsshift met ISO aan) Omdat de sluitertijden zo hoog liggen zijn objectieven met IS vaak overbodig.

Deze foto is gemaakt met een 400mm objectief. Door het lange brandpunt kun je spelers die zich op de andere helft bevinden goed groot in beeld fotograferen. Het betrof hier een avondwedstrijd, relatief weinig licht dus.

Om nog een goede sluitertijd te krijgen werd de foto gemaakt met een diafragma van f/4.5 bij iso 2000. Uiteindelijk bleef er op die manier nog een acceptabele sluitertijd van 1/640 over. De gebruikte camera, een 1D mk IV levert bij iso 2000 nog dermate weinig ruis op, dat de beelden gewoon goed bruikbaar zijn voor publicaties.

FOTOJEROEN.NL

Nu duurt een voetbalwedstrijd best lang (2 x 45 minuten zonder extra tijd) en als je met grotere objectieven zit, kan dat best wel eens vermoeiend worden. Een monopod is dan al een hele uitkomst. Hoeft geen high-tech carbon ding te zijn, gewoon staal voldoet ook. Maar zorg dat hij stabiel is. Je hoeft dan je camera alleen nog maar in balans te houden in plaats van ook nog eens omhoog.

Composities

Ga zo dicht mogelijk aan het veld zitten. Niet bovenop de lijn natuurlijk. Als er een sliding wordt gemaakt, dan kan dat wel eens vervelend worden. Kruip ook niet te dicht bij de goal. Er zijn spelers die zo hard schieten dat je knock-out gaat als ze je op je hoofd raken. En de afdruk van een eye-cup van je camera staat niet zo fraai. Over de materiële schade nog maar gezweven. Waar moet je dan wel gaan zitten? In de hoeken rondom de cornervlag is meestal wel een geschikt plekje. Als je aan de zijlijn gaat zitten, denk dan even aan de grensrechter of het warmlopen, dat wil je niet voor je gezicht hebben. Aan de achterlijn niet te dicht richting de goal, ivm de veiligheid. Over het algemeen kun je hier met een 200mm lens uit de voeten, mits je aan de zijde zit waar het meest wordt aangevallen.

Deze foto is gemaakt met een 200mm objectief op 160mm. Omdat de spelers zich relatief dichtbij bevinden kun je ook met kortere brandpunten uit de voeten. Als je geen langer brandpunt hebt, dan betekent het wel dat je soms lang moet wachten voordat de spelers dichtbij genoeg zijn. Acties halverwege of aan de andere kant van het veld kun je vergeten. Vandaar dat je beroepsfotografen ook vaak met meerdere camera's langs de lijn ziet zitten.

Probeer je spelers beeldvullend in beeld te zetten als het om de actiemomenten gaat. Wanneer jij als fotograaf de aandacht echt op de spelers wilt hebben, dan heeft het geen zin om daar nog een heel stuk omheen te laten. Dit zal niet altijd lukken in de originele foto. Zeker wanneer je werkt met een objectief waarmee je niet kan zoomen. Maar haal dan met nabewerking nog een stuk van je foto af. Je foto zal er aan kracht door winnen en mensen worden niet afgeleid door andere dingen.

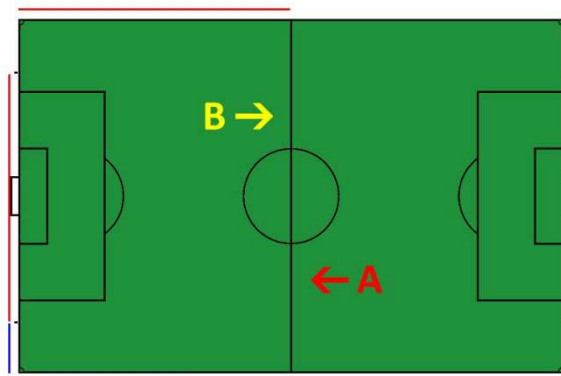
Natuurlijk mag je met een regel breken om een speler beeldvullend op de foto te zetten. Je kunt er natuurlijk voor kiezen om een speler er maar gedeeltelijk op te zetten of juist een heel stuk meer, maar wat je ook kiest; doe het bewust.

Ga ook zitten. Dit geeft qua perspectief de mooiste verhoudingen. Probeer maar eens uit, je foto's zijn echt mooier als je zit. En daarnaast zijn we liever lui dan moe. Koop dus een klein krukje of ga op je tas/koffer zitten, het maakt het werken makkelijker.

Maar waar moet je dan gaan zitten? Zo'n voetbalveld is namelijk best groot en de spelers gaan van links naar rechts en van voor naar achteren. Je kunt onmogelijk op alle plaatsen tegelijk zijn. Op zich is dit ook niet al te moeilijk. Je moet om te beginnen kiezen. Juist omdat je niet overal tegelijk kunt zijn. En deze keuze wordt door een aantal dingen beïnvloed. Zo is er allereerst de keuze wat je wilt. Wil je aanvallers of verdedigers fotograferen? Meestal zul je kiezen voor aanvallers. Laat ik daar ook even van uitgaan.

Daarnaast moet je een team kiezen. Je kunt niet de aanvallers van beide zijden tegelijk fotograferen.

Hiernaast een voetbalveld, met daarin twee partijen; A en B. Stel dat je de aanvallers van partij A in beeld wilt brengen. Ik ga er ook even van uit dat je een camera hebt met daarop bijvoorbeeld een 70-200. Ik kan er ook wel van uitgaan dat je 2 camera's hebt; eentje met een 70-200 en eentje met bijvoorbeeld een 400mm objectief. Maar dat is voor de meeste lezers van dit stuk wat overkill; het zal toch met name gelezen worden door mensen die nog niet zoveel ervaring in (voetbal)fotografie hebben.

De beste positie heb je eigenlijk tussen de cornervlag en een specifiek lijntje voor het begin van het strafschopgebied. Aangegeven met een blauw lijntje.

Bedenk dat je niet overal kunt gaan zitten. Er zijn een paar regels. Zo mag je officieel niet achter de grensrechter zitten. Ook binnen de lijnen van het strafschopgebied mag je niet zitten. Ik heb ze even met rode lijntjes gemarkeerd. Bedenk wel dat de scheidsrechter degene is die de touwtjes in handen heeft. Niet alleen binnen het veld, maar ook daarnaast is hij de verantwoordelijke. Hij (of zij) bepaalt wat er gebeurt en als de scheids vindt dat je stoort, kan hij je weg sturen.

Maar tussen de cornervlag en het begin van dat lijntje voor 'de 16'. Dat kleine lijntje, geen idee waar het voor dient, zit op 10.15 meter van de cornervlag. En vanuit die positie kun je redelijk wat bestrijken. Je kunt het complete strafschopgebied zien en ook de opkomende aanvallers via de vleugel.

Een alternatief, waarbij je wat meer de goal inkijkt, is het lichtere blauwe lijntje langs de lange zijde.

Natuurlijk moet je een beetje mazzel hebben, maar het is ook een kwestie van ervaring. Als je merkt dat de aanval voornamelijk ergens anders opgebouwd wordt, dan moet je gewoon verkassen. Met wat ervaring heb je dit vaak al binnen 10 of 15 minuten door.

En ook al zit je goed, dan nog kun je pech hebben. Wanneer een speler scoort, dan kan hij bijvoorbeeld meteen omkeren en naar de middenstip rennen. Of van je af naar de andere kant. Je hebt dan waarschijnlijk geen fatsoenlijke juichfoto. Dit is een kwestie van geluk of pech. Het heeft te maken met onder andere waar de speler staat die de voorzet maakt. Waar vrienden/familie van degene staan die heeft gescoord, of de lucht blauw is of niet; het heeft zoveel factoren, daar kun je niet altijd rekening mee houden.

Emoties

Wat één van de belangrijkste dingen is bij foto's van spelende voetballers, is een bal. Het draait immers om dat ding. Twintig spelers en twee keepers zijn 90 minuten als een dulle stier gefixeerd op die bal. Belangrijk dus bij je actiefoto's dat die bal erop staat. Niemand is geïnteresseerd in een foto van koppelende voetballers als de bal al weg is. Houd de bal dus in de gaten.

Maar vergeet niet de andere dingen die binnen de lijnen gebeuren (en ook erbuiten). Voetbal is een emotioneel spelletje. Spelers vertonen vaak ook emotie in de zin van onbegrip, woede en bij doelpunten natuurlijk ook vreugde. Vergeet trouwens niet dat supporters soms nog begaander zijn bij het spel dan de spelers, dus vergeet die supporters ook niet om te fotograferen. Dit kan soms ook alles zeggen.

De teleurstelling druipt er van af. Je ziet het op zijn gezicht, je ziet het aan de houding van zijn lichaam.

Door het koude weer komt er een mooie damp af van een diepe zucht van de teleurstelling.

Richt je niet compleet op de bal. Als een speler in zijn eentje aan komt rennen met de bal en hij schiet, blijf dan op die speler gefocust. Haal niet je camera voor je oog weg om te kijken of hij erin gaat of niet, maar blijf gericht op die speler. Als hij scoort zal hij juichen. Als hij mist, dan krijg je foto's als deze. Had je gekeken wat er met de bal gebeurde, dan had je dit gemist.

Troubles in Paradise. Voetbal is niet alleen hoogoplopende emoties buiten het veld, ook binnen de lijnen kunnen de spelers wel eens ruzie krijgen. Zo ook hier. Het lange brandpunt zorgde ervoor dat het weer lekker close in beeld kon. De dikke regendruppels zijn een mazzeltje, ze maken de foto nog dramatischer.

Het draait bij de foto's zonder bal, natuurlijk om de foto's met juichende spelers. Ik hoef hier niet uit te leggen dat er net gescoord is.

Vergeleken met de teleurgestelde speler, hier twee foto's boven, heb je voor dit soort foto's wat langer de tijd. De spelers moeten nog bij elkaar komen. Maar ook hier geldt dat je moet op blijven letten. Anders mis je het moment dat die speler er bovenop springt.

Zorg dat je spelers fatsoenlijk in beeld komen. Ruggen zijn niet interessant. Halve spelers ook niet. Het kan wel, maar doe het dan doordacht. Zorg dat het functie heeft. Een close-up hoeft niet de gehele voetballer te bevatten.

Daarnaast is er vaak ook een hoop te beleven rondom de wedstrijd. Draai je dus af en toe ook eens om en kijk wat er in het publiek gebeurt. Zeker als de actie te ver weg is voor je. Niet alle goede foto's zijn foto's met spelers en een bal in beeld. Het draait daar natuurlijk wel om, maar ook toeschouwers zijn belangrijk. Of die speler die zijn feestje viert na het winnende doelpunt te hebben gemaakt.

FOTOJEROEN.NL

Wat wel en niet te doen

- Maak veel foto's.
- Als je vaak bij dezelfde clubs komt, neem soms eens wat afdrukjes mee. Maak je echt vrienden mee en kan je helpen bij latere wedstrijden.
- Gedraag je als gast, je wilt immers nog een keer terugkomen.
- Be inspired, maar dat geldt voor alle fotografie. Kijk naar andere beelden. Vind niet zelf opnieuw het wiel uit. Alles is al gedaan, maar laat je inspireren door anderen.

Wat moet je niet doen

- Flitsen, dit is hinderlijk voor de spelers en in het betaald voetbal kunnen ze je ervoor wegsturen.
- Contact zoeken met supporters die niet zo supporter zijn. Met andere woorden, de herrieschoppers. JIJ bent alleen, ZIJ met veel meer. Er zijn clubs waar het een sport is om met muntjes de schermen van laptops van proffotografen stuk te gooien. Ook ik heb al verschillende keren plastic bekken in mijn richting gegooid gekregen. En wel allemaal gevuld. Als je na dat soort incidenten contact gaat zoeken door je om te draaien, dan maak je het alleen maar erger. En je kunt je wel voorstellen hoe bepaalde supporters kunnen reageren.